

Težavniše pa je to vprašanje, kedar obsega kaznivo dejanje več časovno in krajevno različnih činov. Kaznivo dejanje dobi svojo konkretno obliko, svojo gotovo kvalifikacijo še le takrat, kedar so dani vsi za to kvalifikacijo potrebni znaki, dokler še manka le jeden bistveni znak, še kaznivo dejanje ni isto, katero je storil zločinec, v konkretnem slučaju še nima iste kvalifikacije, s katero pride pred sodnika. Mogoče je, da bi bilo dejanje kaznivo, akopprav bi ne imelo vseh znakov, katere ima v konkretnem slučaju morda kot poskus ali kako drugo kaznivo dejanje, ali gotovo ne kot ono kaznivo dejanje, z ono kvalifikacijo, s katero se je v istini dovršilo, mogoče je pa tudi, da poprejšnji čini brez zadnjega še niti niso kaznivi. Ker je torej za kvalifikacijo in morda celo za kaznivost odločilen zadnji čin, ki je bistven znak za kvalifikacijo konkretnega dejanja, moramo tudi reči, da se je kaznivo dejanje dovršilo tam, kjer je zločinec storil zadnji za kvalifikacijo tega dejanja kot bistven znak potrebni čin. To mesto je torej kraj storjenega kaznivega dejanja. Po tem načelu se mora rešiti tudi vprašanje, kje so se dovršila tako imenovana nadaljevana kazniva dejanja. Pri tem je pa treba tudi zmirom paziti na to, da kaznuje zakon zločinca radi njegovega dejanja, da je torej odločilen le zadnji storilčev čin, akopprav je morda tudi uspeh kaznivega dejanja bistven znak njegove kvalifikacije.

Zakonito izrecno določen je kraj storjenega dejanja pri kaznivih dejanjih storjenih z vsebino kake tiskovine. Pri teh zločinih velja po §-u 486. k. p. r., ako se ve, kje se je tiskovina tiskala, in ako se je to zgodilo v tuzemstvu, ta kraj, sicer pa kraj, kjer se je tiskovina v tuzemstvu razširjala kot kraj storjenega kaznivega dejanja.

Dr. R. Pipuš.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dokaznik ima v določenem mu roku naznaniti sodišču bivališče svedokov pripuščenih v pravdi, ker sicer bi se smatral minolim odnosni dokaz.

V redni ustni pravdi trgovske firme A. & Comp. proti E & L. nastopil je toženec za časa dokaz po pričah C. M. in F. P., pri-

puščen z medsodbo z dne 4. julija 1893. št. 5569. Ker sta se pa bila izselila oba imenovana svedoka tekom pravde iz Evrope, prosil je toženec ponovno, naj bi se mu podaljšal rok, v katerem bi mogel doznati za njiju današnje bivališče. Na poslednjo odnosno njegovo prošnjo, vročeno tožiteljici, da se o njej izjavi v treh dneh, uprla se je le-ta naprošenemu daljnemu podaljšanju roka prosivši, da se v to svrho dovoli sicer tožencu še en rok, ali rok nepodaljšljiv in sicer s pretnjo, da se bode imel smatrati pripuščeni dokaz po pričah minolim, ako ne bi naznanil dokaznik v tem roku bivališča svedokov.

Trgovinsko pomorsko sodišče tržaško je z odlokom z dne 20. februarija 1894, št. 2820 ugodilo tožiteljicini prošnji, določivši tožencu z navedeno pretnjo rok tridesetih dnij.

Vsled toženčevega rekurza je višje deželno sodišče tržaško premenilo z odločbo z dne 20. marcija 1894, št. 1158 odlok prve sodne instance, dovolilo tožencu naprošeni rok brez vsake utesnitve ter obsodilo tožiteljico celo v povračilo troškov rekurza iz teh-le

razlogov:

S prošnjo namerjal je toženec pridobiti si zdaljšani rok, da bi mogel doznati in naznaniti sodišču današnje bivališče svedokov E. M. in F. P. z medsodbo z dne 4. julija 1894, št. 5569. pripuščenih k pričevanju. Ker se je vložila ta prošnja za podaljšanje roka v dokazovalnem postopanju in v svrhu dokazovanja, ne sme se je reševati po predpisih §-ov 6. in 9. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak., kajti le-te zakonite predpise treba je uporabljati glede dovoljevanja in utesnjevanja rokov samo v razpravnem postopanju. Bilo je torej rešiti predležečo prošnjo, in naj bi se tudi bila protivna stranka proti njej povsem ali deloma izrekla, jedino po mnenji sodišča in po razmotrivanji z ozirom na temeljitost razlogov, na katere se opira. Izvestno je, da se nahajata dandanes oba imenovana svedoka zunaj Evrope na drugem delu zemlje in dokazovalcu, ki prav lahko dokaže, da mu nikakor ni možno v njemu določenem roku podati sodišču zahtevana pojasnenja o njiju današnjem bivališču, vzela bi se vsaka možnost poslužiti se dokaza, kateri se mu je dovolil z omenjeno medsodbo.

Najvišje sodišče na Dunaji je pa premenilo z odločbo z dne 6. junija 1894, št. 6280 odločbo višjega deželnega sodišča tržaškega in potrdilo odlok prvih sodnikov iz nastopnih razlogov:

V navzočem slučaju ne morejo se sicer uporabiti predpisi §-ov 6. in 9. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. ali upor tožiteljice zoper daljnje podaljšanje roka, da se dozna današnje bivališče svedokov C. M. in F. P., ki sta se pripustila k pričevanju z medsodbo, in njena prošnja, mereča na to, da se tožencu določi nepodaljšljiv rok, v katerem mu bode naznaniti današnje bivališče istih svedokov in odnosno na to, da se proglasi dokazovanje po pričah, minolim, sta povsem upravičena, ker je imel toženec po §u 12. ces. pat. z dne 1. majnika 1871, št. 13. z. j. z. naznaniti bivališče teh svedokov uže takrat, ko ju je navedel v pravdi, ker je z medsodbo pripuščeni dokaz nastopil uže 24. junija 1893. l. in ker s ponovnimi prošnjami za podaljšanje roka nima družega v mislih, nego zavleči pravdo.

T.

b) Posameznik pridobiti mora služnost na javni imovini potom priposestovanja le, ako je posedoval pravico, to je, ako je izvrševal služnost kot zasebno pravico s privoljenjem uprave javne imovine.

Anton P., posestnik v B., tožil je Matijo D., posestnika v B. na pripoznanje, da ima kot lastnik njive parc. št. 370 kat. obč. B. pravico vožnje s te svoje parcele in na njo prek parcele št. 54 kat. obč. B. na državno cesto tikoma ob parceli št. 55/2 iste kat. obč. ter zahteval, da mora toženec opustiti vsako dejanje, s katerim bi kršil to tožnikovo pravico, izogibom globe.

Okrajno sodišče v K. ugodilo je z rzsodbo z dne 2. februarija 1893, št. 794 tožbenemu zahtevku iz sledečih

razlogov:

Tožnik Anton P. je dokazom zemljiške knjige in priznanja toženca Matije D. lastnik njive parc. št. 370 kat. obč. B. Parcela št. 54 kat. obč. B. pa je dokazom zemljiške knjige pripisana k zemljišču vl. št. 96 za vas B. Zastopniki vaščanov v B. so dne 27. decembra 1888. l. to parcelo prodali in v posest odstopili tožencu Matiji D. Za toženca se lastninska pravica pri parceli do sedaj ni mogla vknjižiti, ker deželni odbor kranjski kupnega pisma zastran prodaje iz formalnih zadržkov ni odobril. Vkljub temu je toženec parcelo, ki je bila za časa kupa ledina, takoj po pogodbi

prevzel v svojo dejansko posest, je ledino prekopal in posebno majnika 1891. l. zemljišče tako zagradil, da se prek njega ni moglo voziti, kakor se je vozilo pred zagrajenjem. Dne 31. majnika 1891. l. je Anton P. to novo ograjo pri državni cesti za 4 metre na široko razsekjal, češ, da so on in njegovi predniki od nekdanj prek parcele št. 54 na svojo njivo parc. št. 370 vozili in mu je Matija D. z ograjo pot vožnje pregradil. Vsled tega je Matija D. vložil proti Antonu P. tožbo radi motenja posesti in je Anton P. v pravdi na to tožbo propadel. To dalo je Antonu P. povod k sedanji tožbi, s katero tožnik zahteva od nasprotnika priznanje pravice služnosti, da sme voziti prek parcele št. 54 na svojo njivo parc. št. 370. Vse te okolščine stranki priznata in so po §-u 107. o. s. r. imeti za dokazane. Tožnik utemeljuje svoj tožbeni zahtev s tem, da so on in njegovi predniki več kakor 40 let od dneva tožbe nazaj prek parcele št. 54 na svojo njivo parc. št. 370 po prepirni črti tikoma ob sosedni parceli št. 55/2 kat. obč. B. neprenehoma, mirno in očitno vozili, kolikor jim je bilo treba pri gospodarstvenem obdelovanju parcele št. 370. Ta okolščina imeti je po §-u 107. o. s. r. za dokazano, ker jo je toženec priznal za resnično. Z ozirom na to okolščino pa je po §-ih 1470. in 1477. obč. drž. zak. imeti za pravo, da je tožnik potom priposestevovanja pridobil pravico, da sme po prepirni poti voziti. Toženec proti tožbenemu zahtevku drugzega ne ugovarja, da ni pravi toženec in izpodbija pasivno legitimacijo, sklicevaje se na okolščino, da ni vknjiženi lastnik parc. št. 54. Ta ugovor pa v zakonu ni utemeljen, kajti po §-u 523. obč. drž. zak. je na priznanje servitutnih pravic tožiti vsak, kdor taci h pravic ne prizna in njih izvrševanje zabranjuje. Toženec je priznal, da je parcelo št. 54 zagradil z namenom, da bi s tem tožniku vožnjo preprečil in se je vsled tega moralo razsoditi po tožbenem zahtevku.

Na apelacijo toženčevo je pa višje deželno sodišče v G. z razsodbo z dne 19. julija 1893, št. 4302 tožbeni zahtevk odbilo.

Razlogi:

Apelovani razsodbi pritrditi se more le v tem, da prizna tožencu pasivno legitimacijo v tej pravdi. V tem oziru more biti tem manj dvoma, ker je dokazano, da toženec, čeravno še ni zemljejknjižni lastnik namišljeno služnega zemljišča, vender v izvrševanji in opravljanji lastninske volje ovira izvrševanje namišljene služnostne

pravice. Nasprotno pa mnenje prvega sodnika, da je tožnik pridobil zahtevano služnost vožnje potom priposestovanja, ni utemeljeno. Namišljeno služno zemljišče je po zemljiški knjigi lastnina vasi B. Kakor navaja toženec, rabili so to zemljišče občani vasi B. kot lastnino občine na ta način, da je vsakdo po njem vozil, kedar in kolikor je hotel in po kateri progi se mu je ljubilo, bodisi na široko ali na dolgo. Poleg tega okoristili so si nekateri kajžarji tamošnjo uborno pašo. Ako v tem načinu rabe ne bi bila samo občna raba v smislu §-a 827. obč. drž. zak., ampak vršba pristoječe pravice, govoriti se more le o posesti stvari. Posest pravice, njena pridobitev in trajno izvrševanje bili so za prebivalce vasi B., med katere spada, kakor se vidi iz spisov, tudi tožnik, po bistvu služnosti (§-a 472. in 474. obč. drž. zak.) in po bistvu posesti pravice (§ 313. ibid.) od kraja izključeni. Posest pravice je pa potrebščina za priposestvanje tudi, ako se sklicuje na 30 ali 40letno dobo, kakor to nedvombeno izhaja iz zveze §-ov 309., 313., 1460. in 1477. obč. drž. zak. Ker pa opira tožnik zahtevano pravico služnosti samo na pridobitev potom priposestovanja in posebno ker tudi ne trdi, da se je služnost ustanovila od strani toženca po pogodbi, razvidi se, da ne pristojata tožencu zahtevana pravica vožnje, ker ni mogel dokazati njene pridobitve. Vsled tega morala se je zavrniti tožbena zahteva kot neutemeljena.

Na revizijo tožnikovo je najvišje sodišče z razsodbo z dne 17. oktobra 1893, št. 11726 odločbo višjega deželnega sodišča potrdilo iz sledečih

razlogov:

Pritrditi se sicer mora navedbam revizijskih pritožeb, da so vas, katera upravlja svoje premoženje po zakonitem zastopstvu in je torej juridična oseba, in posamezni vaščani bistveno različni pravni subjekti. Vsled tega ni izključeno, da more posamezen vaščan pridobiti potom priposestovanja služnost na zemljišči, katero je vaška last. Vender zgoditi se more to le v tem slučaju, da je posamezni uzukapijent ono pravico, katera naj je predmet priposestovanja, posedoval, to je, da je dotično služnost izvrševal kot zasebno pravico ves za priposestvanje potrebni čas s privoljenjem uprave vaše imovine (§-a 313. in 1460. obč. drž. zak.). Ako so torej v predležčem slučaju tožnik in njegovi posestni predniki tudi v resnici poljubno hodili in opravljali za svojo njivo parc. št. 370 poljedelske

vožnje najmanj 30 ali tudi 40 let prek parcele št. 54 kat. obč. B., se more vender le, ker niso parcele št. 54 tako rabili izključno, ampak le skupno z drugimi prebivalci iste občine, soditi, da so izvrševali rabo občinskega posestva le v tem obsegu, kakor je bila vsem občanom kot takim jednako dovoljena. Začasna raba stvari, katera je jednaka vsakemu na poljubno rabo, ne more se smatrati dejanjem, s katerim se more pridobiti zasebno pravico. Da bi pa bili izvrševali tožnik in njegovi predniki hojo in vožnjo na parceli št. 54 na način, iz katerega bi se moglo razvideti namen, da hočejo izvrševati zasebnopravno posest, ne trdi niti tožnik sam. Razsodba višjega deželnega sodišča, s katero se je odbil tožbeni zahtevek, je torej popolnoma utemeljena in se je morala potrditi.

c) Navzlic naročilu, kako ravnati z doto, obstoječo iz kake tirjatve, sme sprog prosto razpolagati ž njo, ker je lastnik dote (§ 1227. obč. drž. zak.). Po dediču priznana napoved dolgov vstvarja pogodbo, vsled katere ne jamči za več, ter ne za druge dolžnosti zapustnikove, katere se pri razpravi niso prijavile, dasi zadošča zapuščina v poplačilo tudi poznejših dolgov, ter navzlic §-u 548. obč. drž. zak. Plačnik tujega dolga sme zahtevati odstop upnikovih pravic, ne glede na to, ali je plačal sporazumno z dolžnikom ali ne (§-a 1422. in 1423. obč. drž. zak. in § 1358 *ibid.*).

Razsodba okrajnega sodišča Ž. z dne 31. marcija 1894, št. 1158 glasi se:

»Tožnica zavrača se s tožbo: A je dolžan plačati tožnici tirjatev iz odstopnega pisma z dne 23. januarija 1894. l. oziroma iz ženitne pogodbe z dne 25. januarija 1887. l. v znesku 450 gld. s 5% obrestmi od 27. januarija 1891. l. dalje in tožne stroške v 14 dnevih, da se izogne izvršilu« — iz nastopnih razlogov:

Glasom notarskega akta z dne 25. januarija 1887. l. obljubil je plačati C svojej nedoletnej hčerki D odnosno njenemu ženinu E, ako se izvrši crkvena poroka, odpravek na dedščini po stariših v znesku 450 gld. To tirjatev je odstopil E resnično glasom odstopnega pisma z dne 23. januarija 1894. l. tožnici.

V tem odstopnem pismu priznava E, da je odstopil to tirjatev z vsemi pravicami tožnici A, ter zahteva tožnica od toženca B, kot

pravnega naslednika po C, plačilo te svote sklicevaje se na §-e 548., 1227. in 1422 obč. drž. zak. Glasom zapuščinskega akta je toženec resnično podedoval zapuščino po C, vender se je oglasil po skrbniku pogojno za dediča. Torej bil bi dolžan plačati le toliko dolgov in volil, kolikor je vredna zapuščina. Ako pa se došteje svota 450 gld. ostalim dolgovom v znesku 112 gld. 72 kr., znašajo vsi dolgovi 562 gld. 72 kr, vrednost zapuščine pa le 498 gld. 35 kr. V najslabšem slučaju bi bil torej toženec dolžan plačati tožniku od iztožene svote le 345 gld. 63 kr., nikakor pa ne tudi svote 104 gld. 37 kr. (§ 802. obč. drž. zak.). Vender pa toženec ni dolžan tožnici plačati ničesar. Prvič ni smela tožnica plačati brez dovolitve dolžnikove (§-a 1422. in 1423. obč. drž. zak.), to tem manj, ker se plačilo ni izročilo v toženčevo korist, nego v očitno škodo. Tožnica prijavila je pri zapuščinski razpravi od cele tirjatev le delni znesek 320 gld.; ako bi pa bila prijavila celo tirjatev 450 gld., ne bi se bil nikoli oglasil toženec po skrbniku za dediča zadolžene zapuščine, še manj pa bi bila se odobrila razprava nadskrbniško. Drugič in kar je poglavitno ni bil E upravičen brez dovolitve soprogine odstopiti ono tirjatev, katero mu je bila prinesla v zakon; sicer jo je smel pač iztirjati od toženca, ne pa porabiti po svojej volji; nego je bil dolžan s to svoto nakupiti posestvo, kakor se to čita v ženitnej pogodbi. Posestvo naj bi postalo solastno z ženo; torej ne bi bil smel porabiti E onih 450 gld. v drugo svrho, niti odstopiti tirjatev brez soprogine dovolitve. Opomni se le še to, da E ni dokazal, da je stopila v pravno moč ženitna pogodba. Sicer pa ta razlog z ozirom na povedano v tem slučaju ni odločilen.

Zoper to razsodbo vložila se je apelacija ter tako-le utemeljila:

Položaj kažoč se v zapuščinski razpravi po C vidi se čisto drugačen. Tamkaj namreč izjavi žena D izrecno, da je z doto, obljubljeno jej po očetu C v ženitnej pogodbi z dne 25. januarija 1887. l. v znesku 320 gld., (sodni komisar je pogrješno zapisal ta znesek mestu svote 450 gld.), katera se je smatrala kot popoln dedinsk odpravek po stariših, povsem odpravljena, da nima iz zapuščine ničesar tirjati, ker jej je plačala znesek 320 gld. njena sestra (tožnica A) rekoč: »in da nima iz te zapuščine ničesar tirjati«. Le po zmoti sodnega komisarja bere se mej dolgovi ta zne-

sek kot tirjatev zapustničine hčere D, mestu, da bi se bila zapisala sedanja tožnica in prava plačnica A. Dolg 320 gld. je torej vsestransko priznan, tudi po toženčevem skrbniku, ter je prisodilo sodišče zapuščino tožencu po nadskrbniškeji odobritvi zapuščinske razprave. Tožbeni zahtevek gledé delnega zneska 320 gld. av. velj. je torej v smislu §-a 1422 obč. drž. zak. popolnoma upravičen A tudi gledé ostanka 130 gld. se je tožba po krivici zavrnila. Kajti v ženitnej pogodbi z dne 25. januarija 1887. l. obljubil je C hčeri dote 450 gld., ter se je postavil v zapuščinsko razpravni zapisnik delni znesek 320 gld. le za to, ker je še takrat, ko je živel oče C, plačala tudi znesek 130 gld. tožnica svaku E iz svojega zaslužka; torej teži tudi ta znesek po §-u 548. obč. drž. zak. toženca kot dediča po očetu C, ker je bil povrhu obvezan slednji k plačilu cele dote iz naslova pogodbe (§ 918. obč. drž. zak.). Na določilo §-a 802. obč. drž. zak. se ne more sklicevati toženec, češ, da je le v toliko zavezan plačati dolgove in volila, v kolikor zapuščina zadošča, kajti opustil je toženec sklicati upnike v smislu §-a 813. in nasled. obč. drž. zak., ter trpi škodo uže radi tega po §-u 1295. obč. drž. zak. Ne gledé na to, ali plačuje pogojno oglasivši se dedič po sodnej cenitvi ali pa po vrednosti, kažočej se po dognanej javnej dražbi (Stubenrauch, 5. natis, II. zvezek, str. 130 in dalje), vsekako je gledé dolgov obvezan »pro viribus« zapuščine, a ne le »cum viribus hereditatis«; on jamči torej tudi s prebitkom pripalim mu v znesku 79 gld. 50 kr. Ne gledé na to ali se je tožnica z dolžnikom, odnosno njegovim pravnim prednikom C pogodila radi plačila te dote v smislu §-a 1422. obč. drž. zak., vender je za plačilo obvezan po §-u 1358. obč. drž. zakon., katero določilo se ujema s §-om 1423., odnosno s tem dopolni, kajti sleherni plačnik, ne le porok lahko zahteva odškodnino od onega, kateremu je kak dolg poravnal, ne gledé na to, ali se je poprej ž njim pogodil ali ne; porok — plačnik je le v toliko na dobrem, da sledi v dolžnikove pravice, ne da bi bilo treba odstopiti mu jih (ipso jure cessio, Krainz I. zv. str. 12, § 329., opazka 18; § 344. opazke 21, 22, 26 in druge). Ali tudi po §-u 1041. obč. drž. zak. more zahtevati tožnica povrnitev od toženca kajti ona je dasi brez pooblastila trosila novce v toženčevo korist; če se nadalje uvaževa, da je oče C zakonito obvezan hčeri izročiti doto, po §-u 1220. obč. drž. zak., tak je toženec tudi po §-u 1042. ibid dolžan svoto 450 gld.

povrniti tožnici. Soprog je po §-u 1227. obč. drž. zak. lastnik dote, ter more ž njo slobodno razpolagati; žena radi tega ne trpi škode, kajti po §-u 1229. obč. drž. zak. vrne se dotična vrednost po moževjej smrti iz njegove zapuščine. Tudi ni pomenljivo, da se odstopnemu pismu ni priložil poročni list, kajti skrbnik toženčev je v zapuščinsko-razpravnem zapisniku priznal zakon E-a z D.

Višje deželno sodišče v Gradci ugodilo je deloma apelaciji ter spoznalo z razsodbo z dne 13. junija 1894, št. 5632:

B, sedaj neznanega bivališča, je dolžan plačati tožnici A od dote iz ženitne pogodbe z dne 25. januarija 1887. l. odstopljene slednej z odstopnim pismom z dne 23. januarija 1894. l. v znesku 450 gld. delni znesek 320 gld. s 5% obrestmi od 9. februvarija 1891. l.

Z zneskom 130 gld. s pripadki pa se tožnica zavrne.

Razlogi:

Iz ženitne pogodbe z dne 25. januarija 1887. l. in odstopnega pisma z dne 23. januarija 1894. l. kakor tudi po pritrdilu obeh strank je dognano, da je obljubil oče C hčeri D, odnosno njenemu ženinu E doto v znesku 450 gld., ter da je odstopil E — tožnici to tirjatev, ker mu je slednja plačala svoto mestu dolžnika C. Pred vsem se opomni, da je zadosti dognano po zapuščinskem aktu po C, toženčevem očetu, da sta stopila v zakon E in D; sicer se pa to v pravdi tudi ni oporekalo. Da je smel razpolagati E z doto po §-u 1227. obč. drž. zak. je nedvomno, kajti vsprejel je svoto, bil je torej dejansko upravičen uporabiti jo v smislu določenem s §-om 1218. obč. drž. zak. namreč v polajšilo stroškov zvezanih z zakonsko združitvijo. Po §-ih 1422. in 1423. obč. drž. zak. je bila tožnica A kot plačnica upravičena zahtevati od plačanega odstop pravic pristoječih upniku, da, celo v slučajih, če se dolžnikova ali toženčeva dovolitev ni dokazala. Sodnikovi pomisleki v tem oziru se ne morejo smatrati osnovanimi. Uvaževati je po tem takem le še, v kolikem znesku je upravičena tožnica iskati povrnitve. V tem oziru je dognano po zapuščinskem aktu po očetu C, da se je mej dolgove uvrstil le delni znesek dote 320 gld., da se je izjavila hči D odpravljeno popolnoma s tem zneskom, kateri je obljubil oče C, kateri se jej je bil plačal po njegovej smrti po tožnici A, da jej ne

pristoji nobena druga tirjatev do zapuščine. Na podlagi te izjave razpravljala se je navedena zapuščina: toženčev skrbnik izjavil se je zadovoljnim, prisotna tožnica je podpisala zapuščinsko-razpravni zapisnik, ter se je na to razprava potrdila nadskrbniško. Resnica je, da prevzema dedič po §-u 548. obč. drž. zak. dolžnosti, katere bi bil opravitelj imel zapustnik iz svojega imetja, dotlej zaleže slednje: ad vires hereditatis Po tem bi moral v predležem slučaju plačati 320 gld. presezajoč znesek, če tudi ne vseh 450 gld.; a uvaževati je, da so dogovori vršivši se o priliki razpravljanja zapuščine o obvezanostih in plačilih pogodbenega značaja. Ustvarila se je torej pogodba, pri kateri je sodelovala tudi tožnica sama. Toženec se torej ne more obremeniti z višjo svoto, nego s prevzeto. Po tem takem ni treba dalje razmotrivati, je-li plačala tožnica A tudi svoto 130 gld. ali ne.

Toženčev skrbnik se ni pritožil zoper predležečo razsodbo.

Dr. R. Bežek.

d) Dopolnilna prisega dopustna je le takrat, kedar se povedba prič tudi v podrobnostih strinja z besedilom prisega.

Okrajno sodišče v Lj. je z razsodbo z dne 30. marcija 1894, št. 1194 razsodilo:

Toženec J. K. dolžan je pripoznati, da se je med tožnikom J. K. in njim (tožencem) dne 4. avgusta 1893. l. sklenila poravnava tako, da ima meja med tožnikovo gozdno parcelo št. 1058 kat. obč. St. in toženčevo gozdno parcelo št. 1057 kat. obč. St. od vzhodnega po neki smreki zaznamovanega konca meje do zahodnega po jelši zaznamovanega konca iti v ravni črti, da se imata v sredi te črte v označenje meje vsaditi dva hloda, da ima tožnik tožencu plačati za to poravnavo znesek 6 gld. in da se ima meja na pogojeni način v 8 dneh določiti, toženec je dalje dolžan, izpolniti to pogodbo in mejo med parcelama št. 1057 in 1058 vkupno s tožnikom označiti z dvema hlodoma v sredi določene črte, to pa le tedaj, ako tožnik priseže dopolnilno prisego, glasečo se: »Res je, da je dne 4. avgusta 1893. l. s tožencem v navzočnosti priče Fr. B. sklenil poravnavo, da ima meja med tožnikovo gozdno parcelo št. 1058 kat. obč. St. in toženčevo gozdno parcelo št. 1057 v prihodnje voditi od vzhodnega po smreki za-

znamovanega konca meje do zahodnega po jelši zaznamovanega konca v ravni črti, da se imata v sredi te črte v označenje meje vsaditi dva hloda, da ima tožnik tožencu za poravnavo plačati znesek 6 gld. in da se slednjič meja ima na pogojeni način urediti v 8 dneh.◀

Razlogi:

Tožnik trdi in je ponudil dokaz, da se je toženec ž njim potem, ko je izgubil tožnik pravdo zaradi motenja posesti, v navzočnosti priče F. B. dne 4. avgusta 1893. l. tako poravnal, da ima meja med tožnikovo gozdno parcelo št. 1058 kat. obč. St. in toženčevo gozdno parcelo št. 1057 v prihodnje iti od vzhodnega po smreki zaznamovanega konca meje do zahodnega po jelši zaznamovanega konca v ravni črti, da se imata v sredi te črte v označenje meje vsaditi dva hloda, da ima dalje tožnik tožencu za poravnavo plačati 6 gld. in da se ima slednjič meja urediti na pogojeni način v 8 dneh. Opiraje se na to trditev, zahteva tožnik, da se toženec drži te ustne na ureditev meje mereče poravnave. Toženec zanikava to poravnavo po celem njenem obsegu in trdi, da je plačilo zneska 6 gld. veljalo kot odškodnina za tista drevesa, katera je tožnik v toženčevem gozdu posekal in za katera je bil ta in possessorio tožen. Uvažujé, da je popolnoma nesumljiva priča Fr. B. zgorenjo trditev tožnikovo v nje bistvu in v glavni stvari pod prisego potrdila, je bilo v smislu dvornega dekreta z dne 14. februarija 1788, št. 782 z. j. z. v dopolnitev dokaza spoznati na dopolnilno prisego tožnikovo.

Proti tej razsodbi vložil je toženec apelacijo ter v njej izpodbijal dopustnost dopolnilne prisega, opiraje se na to, da priča Fr. B. sicer potrjuje bistvo poravnave kakor jo trdi tožnik, ne pa tudi nje podrobnosti, da se torej pričina povedba ne strinja, kakor določuje § 212. o. s. r. popolnoma z dopuščeno in v razsodbi formulovano dopolnilno prisego.

Višje deželno sodišče je vsled apelacije z razsodbo z dne 25. aprila 1893, št. 4289 prvosodno razsodbo spremenilo in spoznalo na tožencu naloženo glavno prisego in sicer iz teh-le

razlogov:

Apelacijska pritožba je po glavni vsebini naperjena proti dopustnosti dopolnilne prisega. Utemeljena je v tem, da se s povedbo

priče Fr. B. ni doprinesla prva polovica dokaza za vse bistvene okolščine poravnave, kakor jo trdi tožnik. Iz povedeb te priče sklepati je, da pri sklepanji dotične pogodbe ni bila navzoča, marveč da so se mu določbe te pogodbe pozneje le pripovedovale.

Priča Fr. B. je izpovedal, da se v njegovi navzočnosti o tistih oba konca meje baje označujočih drevesih niti govorilo ni, in nedostaje vsled tega zadostnih pripomočkov, da bi se na podlagi te povedbe lega in črta meje zamogle več ko približno določiti. Izpovedba te priče, katera tudi o daljnih določbah pogodbe nič ne omenja, ne more zatorej zadostovati, da bi ž njo bila doprinešena prva polovica dokaza, in se je moralo zatorej spoznati na naloženo glavno prisego.

Revizijski pritožbi tožnikovi najvišje sodišče ni ugodilo, nego je z odločbo z dne 12. junija 1894, št. 7135 potrdilo razsodbo druge instance iz sledečih

razlogov:

Priča Fr. B. ni mogla izpovedati, da bi bila tožnik in toženec vsebino pogodbe z vsemi podrobnostmi, katere tožnik v pravdi navaja, v njegovi navzočnosti potrdila. Zatorej o dopustitvi dopolnilne prisege ne more biti govora, ker se po §-u 212. o. s. r. dopolnilna prisega sme dopustiti le o tistih okoliščinah, o katerih se je doprinesla polovica ali več ko polovica dokaza, ne pa tudi o tistih okoliščinah, o katerih priča ni mogla ničesar izpovedati.

Fr. P.

Kazensko pravo:

a) Psovanje z besedo „slepar“ znači se prestopkom po §-u 496. k. z. in ne prestopkom po §-u 491. k. z., torej dokaz resnice ni dopusten.

J. L. tožil je Karola W. radi prestopka proti varnosti časti, ker ga je bil le-ta na javnem prostoru in v navzočnosti drugih ljudi imenoval sleparja (Gauner). Obtoženec priznal je dejanje, a ponudil je dokaz resnice.

Okrajno sodišče v Mariboru za l. br. Drave bilo je mnenja, da je slepar človek, ki na nepošten način sega v tuje pravice, da bi si pridobil gmotno korist. Smatralo je razžaljenje

kot prestopok po §-u 491. k. z. ter dopustilo dokaz resnice. Dokaz resnice smatralo je sodišče kot dognan in je vsled tega z razsodbo z dne 7. oktobra 1890, št. 4280 oprostilo obtoženca navedene obtožbe.

Proti tej razsodbi pritožil se je obtožitelj, a tudi okrožno kot vzklicno sodišče v Celji potrdilo je z razsodbo z dne 31. decembra 1890, št. 16115 razsodbo prvega sodnika popolnoma.

Z razsodbo z dne 6. septembra 1893, št. 9715 pa je c. kr. najvišje sodišče vsled pritožbe zaradi ničnosti v obrambo zakona na predlog c. kr. generalne prokurature razsodilo, da se je z razsodbama okrajnega sodišča v Mariboru za l. breg Drave z dne 7. oktobra 1890, št. 4280 in okrožnega kot vzklicnega sodišča v Celji z dne 31. decembra 1890, št. 16115 kršil zakon, zlasti gledé §-ov 491. in 496. k. z.

Razlogi:

Janko L. tožil je Karola W. radi razžaljenja časti, ker ga je ta dne 23. julija 1890. l. v pisarni c. kr. okrajnega sodišča pri sv. L. v navzočnosti drugih ljudij imenoval sleparja. Vsled ukaza c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradci z dne 3. septembra 1890, št. 8549 vršila se je obravnava o tej tožbi pred delegovanim c. kr. okrajnim sodiščem v Mariboru za levi breg Drave dne 6. in 7. oktobra 1890. l. Z razsodbo z dne 7. oktobra 1890. l. bil je obtoženec oproščen obtožbe, zasebni obtožitelj pa obsojen, da mora obtožencu povrniti pravdne stroške. Okrajno sodišče smatralo je dokazanim, da je obtoženec dne 23. julija 1890. l. obtožitelja v pisarni sodnega pristava Jožefa K. v navzočnosti več ljudij imenoval sleparja. Bilo je pa mnenja, da obsega ta beseda očitane nepoštenih dejanj in predbacivanje zaničljivih lastnostij ter zaničljivega mišljenja; vsled tega je dejanje smatralo kot sramotitev po §-u 491. k. z. in dopustilo dokaz resnice, ki se je baje obtožencu res posrečil. Istega pravnega mnenja bilo je c. kr. okrožno sodišče v Celji, katero se je s to stvarjo pečalo vsled vzklica zasebnega obtožitelja. Le-to je z razsodbo z dne 31. decembra 1890, št. 16115 zavrnilo vzklic obtožiteljev, ker se je tudi prepričalo, da je obtoženec dognal dokaz resnice. Tukaj ne pride v poštev, ali je mnenje prvega in drugega sodišča gledé vprašanja, ali je resnica dokazana ali ne, upravičeno. Brez dvoma sta omenjeni razsodbi s pravnega stališča napačni, ker nista uporabljali gledé dotičnega dejanja pravega zakonitega določila.

Morebiti je obtoženec z razžaljivo besedo »slepar« hotel samo označiti nepravilno postopanje zasebnega obtožitelja v nekem posebnem slučaju, ki ga je takrat tožniku res tudi spodtikal, kakor to misli c. kr. okrožno sodišče, ali postopanje zasebnega obtožitelja bi bilo obtoženca k večjemu upravičilo, očitati mu to nepravilno postopanje, nikakor pa ne zmerjati ga s psovko. Izraz »slepar« je brez dvoma psovka, abstraktna sodba o drugem človeku v obliki psovke, gledé katere (sodbe) se gotovo ne more reči, da ne zadene osebe zasebnega obtožitelja, marveč samo njegovo postopanje. Ako se vse to uvažuje, pač ni moči besedo »slepar« soditi kot prestopok po §-u 491. k. z., temveč samo kot psovko po §-u 496. k. z., vsled tega tudi dokaz resnice ni bil dopusten. Obe rzsodbi, s katerima je bil obtoženec oproščen, sta bili torej nični iz razloga navedenega v § u 281., št. 10. k. p. r. in v §-u 468., št. 3. k. p. r. in se je to moralo izreči vsled pritožbe c. kr. generalne prokurature.

Dr. Hrašovec.

b) Kraj, kjer je glavni storilec storil kaznivo dejanje, odločilen je tudi za sokrivce,

C. kr. državno pravdnštvo v Celji tožilo je Vinka F. in drugove zavoljo pregreška proti §-om 5. in 46. zakona z dne 29. februarja 1894, št. 35. drž. zak. in §-u 45. zakona z dne 24. maja 1882, št. 51. drž. zak. C. kr. državno pravdnštvo tožilo je obtožence, ker so pešpotem gonili živino s Hrvatskega čez mejo na Štajersko, akoprav je deželno oblastvo za Štajersko z ukazi z dne 28. avgusta 1891, št. 19077 in z dne 12. novembra 1891, št. 26079 prepovedalo spravljati živali iz okužene dežele Hrvatske na Štajersko drugače, kakor po železnici. Štefana H. je pa c. kr. državno pravdnštvo tožilo zavoljo sokrivde gledé tega pregreška, ker je naprosil Vinka T., Miho A. in druge tihotapce, da so mu spravljali živali pešpotem s Hrvatskega čez mejo na Štajersko, ter jim obljubil za to plačilo.

Okrožno sodišče v Celji je Vinka T. z rzsodbo z dne 11. decembra 1893, št. 20562 obsodilo v smislu omenjene obtožbe, Štefana H. pa oprostilo obtožbe. Miha A. obsojen je bil uže poprej zavoljo istega pregreška.

Okrožno sodišče se je namreč prepričalo, da je Štefan H. zapeljal Vinka T. in Miho A., ako ju je sploh zapeljal, samo na

Hrvatskem, torej v inozemstvu v kazenskopravnem smislu. Ker je pa Štefan H. ogerski državljani, smatralo je c. kr. okrožno sodišče, da ni pristojno, soditi o dejanji Štefana H. ter ga oprostilo obtožbe v smislu 2. odstavka §-a 234. k. z.

Proti tej razsodbi vložilo je c. kr. državno pravdnštvo pritožbo ničnosti, in isto med drugim opiralo zlasti na določilo §-a 281., št. 9. a) k. pr. r.

Najvišje sodišče ugodilo je pritožbi ničnosti iz razloga §-a 281., št. 9. a) k. pr. r. z razsodbo z dne 27. aprila 1894, št. 2610, razveljavilo razsodbo c. kr. okrožnega sodišča, kolikor se tiče obtoženca Štefana H. ter odredilo, da se mora o tej stvari še jedenkrat razpravljati in soditi pri c. kr. okrožnem sodišči v Celji.

Razlogi:

Pritožba ničnosti utemeljena je iz razloga §-a 281., št. 9. a) k. pr. r. Vinko T. in Miha A. bila sta obsojena, ker sta prekršila prepoved avstrijskih oblastev, vsled katere bi ne bila smela uvaževati živine s Hrvatskega na Štajersko. Zborno sodišče se ne izrazi jasno, ali je prepričano o tem, da je Štefan H. obsojenca Vinka T. in Miho A. k navedenemu pregrešku zapeljal, pač pa je zorno sodišče prepričano, da se je to zapeljevanje vršilo samo na Hrvatskem, ako se je sploh vršilo, torej samo na ozemlju, ki je v kazensko-pravnem smislu inozemstvo. Zborno sodišče smatralo je torej dejanje Štefana H., ki je ogerski državljani, za kaznivo dejanje, katero je storil inozemec v inozemstvu in sicer za pregrešek, na katerega po §-u 234. k. z. avstrijskega zakona ni moči uporabljati.

Sodni dvor trdi, da je dovršeno zapeljevanje samostojen zločin, kraj storjenega dejanja pa tisti kraj, kjer je obtoženec slednjič in z uspehom vplival na zapeljanca in da je za vprašanje, kje se je zapeljevanje dovršilo, brez pomena, kje je zapeljanec izvršil napeljana dejanje. Temu mnenju prvega sodnika pa ni moči pritrčiti. Tukaj ne gre za procesualno vprašanje o pristojnosti sodišča, ampak za drugo s tem sorodno vprašanje materialnega prava, ali se more avstrijski kazenski zakon na to dejanje sploh uporabljati. Tega vprašanja ni rešiti niti z uporabo §-a 61. k. pr. r. niti z uporabo §-a 35. k. pr. r., ki govori za nasprotno mnenje, namreč, da je za sokrivce in udeležence pristojno isto sodišče ki je pristojno za glavnega storilca. Najprvo se mora torej rešiti vprašanje, ali se

sme avstrijski kazenski zakon sploh uporabljati na zapeljivca in še le potem drugo vprašanje, katero sodišče je pristojno. Iz teritorialnega načela, ki velja tudi v našem kazenskem zakonu (§-a 37. in 234. k. z.) sledi, da so avstrijskemu kazenskemu zakonu podvržena kazniva dejanja, ki so se dovršila na avstrijskem ozemlju. Namen tega načela je, braniti avstrijsko državo proti kaznivim dejanjem, ki se dovrše na avstrijskem ozemlju. Utemeljeno je pa to načelo, ker mora biti avstrijski državi ležeče na tem, da se kaznujejo prekršaji njenih zakonov na avstrijskih tleh. Še več mora pa državi biti ležeče na tem, ako se je z dejanjem prekršila specifično avstrijska prepoved, ker radi tega dejanja, inozemska kazenska oblastva storilca niti kaznovati ne morejo. Storilec bi torej ostal brez kazni, ako bi se avstrijski kazenski zakon ne dal uporabiti. Važnejše pa, kakor ti kazensko-politični preudarki, je za naše vprašanje razmotrivanje načel §-a 5. k. z. V smislu tega §-a stori sokrivec isto kaznivo dejanje, kakor glavni storilec. Zapeljivec je pa tudi sokrivec. Kjer je zločinil storilec, tam je kraj storjenega kaznivega dejanja ne samo za storilca, ampak tudi za sokrivce. Glavna zmota izpodbijane rabsodbe tiči v tem, da smatra sodni dvor dejanje zapeljivca za samostalno, kar pa ni niti po svoji naravi, niti po izrecnem določilu §-a 5. k. z. Kar je obtoženec Štefan H. storil v inozemstvu, samo ob sebi ni kaznivo. Kaznivo bi to dejanje le bilo, ako bi poskušano zapeljevanje bilo v smislu § a 9. k. z. Obtoženčevo zapeljevanje v inozemstvu postalo je še le kaznivo kot sokrivda glede pregreška proti zakonu o živinskih kugah, torej še le takrat, ko so zapeljanci na prepovedan način spravljali živino v Avstrijo. To se je pa zgodilo na avstrijskih tleh. Ker se je glavno dejanje dovršilo v Avstriji — uže po svoji naravi se je moglo to dovršiti samo tukaj — in ker je obtoženčevo dejanje kazensko pravno samo del tega dejanja, reči se mora, da se je tudi obtoženčevo dejanje dovršilo na avstrijskih tleh, in je torej podvrženo avstrijskim zakonom. Ti preudarki veljajo za vse slučaje sokrivde. Pri kaznivem dejanji Štefana H., kot zapeljivca, je pa treba tudi uvaževati, da je za presojevanje njegovega dejanja brez pomena, ali je sam, t. j. osebno prekršil zakon na avstrijskih tleh ali pa po tretjih od njega zapeljanih osebah. Tudi v zadnjem slučaji je samo on, akoprav po drugih osebah, na avstrijskih tleh prekršil tu veljavne zakone ter s svojimi naklepi dosegel, da je tukaj zločinil. Obtoženec je torej iz inozemstva storil

v Avstriji kazniva dejanja. Tak slučaj omenja kazenski zakon tudi izrecno v §-u 295. k. z., ako kdo iz inozemstva sem skuša ustanoviti tajno društvo. Iz teh razlogov ugoditi moralo se je pritožbi ničnosti, razzodbo prve instance, kolikor se tiče obtoženca Štefana H. razveljaviti in v tej zadevi odrediti novo razpravo.

Dr. R. Pipuš.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1894.

— (Iz kronike društva „Pravnika.“) Po sklepu občnega zbora priredilo je naše društvo svoj letošnji, peti društveni izlet v Novo mesto. Zanimanje za ta izlet bilo je koj po razglasitvi izredno veliko, čemur se ni čuditi, vsaj smo imeli letos prvič priliko, sniti se s svojimi Dolenjskimi tovariši. Kakor smo uže v zadnji številki poročali, osnoval se je v Novem mestu poseben odbor, kateri je prevzel nalogo, da poskrbi vse potrebno za obed in da pozdravi izletnike. Sicer nastalo je ravno 15. julija t. l. jako neprijetno vreme, vsled česar se vsi člani, kateri so se oglasili, niso mogli vdeležiti izleta. Toda velika večina je vstrajala in ob določeni uri zbralo se je dne 15. julija t. l. na južnem kolodvoru okolu 30 članov, večinoma iz Ljubljane, potem iz Notranjske in Štajerske, da se popeljejo v Novo mesto. Na raznih postajah Dolenjske železnice vstopili so Dolenjski člani, tako na Grosupljem člani iz Ribnice in Velikih Lašč, v Zatičini, Trebnjem itd., tako da se je z vlakom pripeljalo okolu 50 članov v Novo mesto. Na kolodvoru pričakovalo je izletnike mnogobrojno zbrano meščanstvo Novomeško, na čelu pripravljalni odbor, župan Novomeški in uže zbrani Dolenjski društveniki. Po srčnem vsprejemu po načelniku pripravljalnega odbora g. dr. Gestrinu in po Novomeškem županu g. F. Perkotu, katerima se je imenom društva zahvalil naš predsednik g. dr. A. Ferjančič, odpeljali smo se na pripravljenih vozovih na zajutrek v gostilno pri Tučku. Po zajutreku razšli so se izletniki na razne kraje, obiskovat svoje znance, ogledat si mesto, večina šla je pa na Grm, ogledat si tamošnjo kmetijsko šolo, kajti po obedu bi k temu primankovalo časa, ker odhaja vlak prezgodaj. Vodja kmetijske šole g. R. Dolenc, pristav g. V. Rohrmann in učitelj g. F. Lapajne razkazovali so preprijazno izletnikom uredbo šole, za kar jim gre posebna zahvala. Ob 1. uri zbrali so se izletniki k banketu na gostilniškem vrtu pri Tučku. Bilo je nad 90 vdeležnikov in sicer pravniki iz Kranjskega in Spodnjega Štajerja. Zastopani bili so skoro vsi slovenski sodnijski okraji; dolenjski člani vdeležili so se skoro polnoštevilno. Skupnemu obedu predsedoval je naš načelnik g. dr. A. Ferjančič, kateri pozdravi vse vdeležnike, posebno pa navzoče dame. Imenom dolenjskih pravnikov pozdravil je izletnike g. dr. J. Šegula, imenom zadržanega predsednika okrožnega sodišča pa dež. sodni svetnik g. dr. K. Gestrin. Naš podpredsednik g. dr. V. Krisper za-